

แนวคิดในการออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อแก้ไขปัญหาการครอบครองอาวุธสงครามของเอกชน

โดย นายภาคภูมิ รุจิขจรเดช*

การครอบครองอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด เป็นเรื่องต้องห้ามในกฎหมายของไทย บุคคลที่จะครอบครองอาวุธดังกล่าวจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติที่กฎหมายยอมรับ เพื่อมิให้อาวุธเหล่านี้ตกอยู่ในมือของอาชญากรหรือผู้ที่มีแนวโน้มจะกระทำความผิด โดยเฉพาะอาวุธที่มีลักษณะร้ายแรงอย่างอาวุธสงครามนั้น หากนำมาใช้ในการกระทำความผิดย่อมก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชน โดยเหตุการณ์ความรุนแรงที่ปรากฏจากข่าวสารในปัจจุบันแสดงให้เห็นว่า สังคมไทยมีแนวโน้มการก่อความรุนแรงโดยการใช้อาวุธเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะจากอาวุธที่ไม่ได้รับอนุญาตหรืออาวุธเถื่อนที่มีการซื้อขายด้วยราคาที่ต่ำกว่าอาวุธที่นำเข้ามาเพื่อการค้าอย่างถูกต้องตามกฎหมายอย่างมาก เมื่อมีการสะสมอาวุธที่ผิดกฎหมายเหล่านี้ไว้ในมือบุคคลทั่วไป จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งผู้บริหารประเทศต้องให้ความสนใจและดำเนินการแก้ไข ป้องกัน หรือปราบปรามเพื่อให้อาวุธเถื่อนเหล่านั้นหมดไปหรือลดจำนวนลงไป โดยมาตรการทางกฎหมายที่ถูกนำมาใช้เสมอคือ การออกกฎหมายเพื่อกำหนดโทษและให้ผู้ครอบครองนำส่งอาวุธที่ผิดกฎหมายให้มาอยู่ในความครอบครองของรัฐ โดยเสนอสิทธิประโยชน์แลกเปลี่ยนบางประการ เช่น การกำหนดช้อยกเว้นในความรับผิดทางอาญาหรือการได้รับการขึ้นทะเบียนอนุญาตเพื่อให้เป็นอาวุธถูกต้องตามกฎหมายสำหรับผู้ที่มีศรัทธาปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว ในการนี้ กฎหมายประเภทหนึ่งที่ถูกนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้น คือ การออกประกาศหรือคำสั่งที่มีลักษณะพิเศษของคณะบุคคลที่มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายหรือที่รู้จักกันอย่างสามัญว่า ประกาศคณะรัฐประหาร หรือประกาศคณะปฏิวัติ

ในกรณีที่ต้องเลือกใช้วิธีการออกประกาศหรือคำสั่งที่มีลักษณะพิเศษข้างต้นจากประสบการณ์ทำงานที่ผ่านมา ผู้เขียนพบว่าการจัดทำร่างประกาศหรือร่างคำสั่งดังกล่าวเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรอบคอบอย่างมากภายใต้เงื่อนไขที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาอันสั้น เพื่อให้ร่างประกาศซึ่งอาจมีฐานะเป็นกฎหมายต่อไปนั้น มีเนื้อหาที่ไม่ขัดแย้งจนส่งผลกระทบต่อกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยคำนึงถึงหลักกฎหมายทั่วไปที่จะนำมาใช้ในออกประกาศดังกล่าว เพื่อให้เนื้อหาของร่างประกาศนั้นมีหลักการและมาตรการทางกฎหมายเป็นที่ยอมรับจากสังคม ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักกฎหมายซึ่งจะต้องทำหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการออกประกาศหรือคำสั่งในเรื่องดังกล่าวจะต้องมีความรู้และความเข้าใจใน ๔ เรื่อง ได้แก่ ๑) กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ๒) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์ ๓) บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในประมวลกฎหมายอาญา ๔) ความหมายของคำว่า “อาวุธสงคราม” ในมุมมองของกฎหมาย ๓) ความหมายของการยกเว้นโทษหรือการยกเว้นความผิด และ ๔) การใช้กฎหมายพิเศษเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่ผ่านมา

*นักกฎหมายกฤษฎีการะดับชำนาญการ กองกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. กฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน

พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นกฎหมายหลักที่กำหนดมาตรการทางกฎหมายต่อผู้ที่มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด อยู่ในครอบครอง โดยตราเพื่อใช้บังคับแทนพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พุทธศักราช ๒๔๗๗ และมีการแก้ไขเพิ่มเติมหลายครั้ง เพื่อรองรับลักษณะการพัฒนาารูปแบบของอาวุธที่เปลี่ยนแปลงไป โดยกฎหมายฉบับนี้มีได้กำหนดให้ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด เป็นสิ่งของต้องห้ามหรือมีความผิดอยู่ในตัวเอง แต่กำหนดให้การดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิด เป็นเรื่องที่ต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมาย และใช้บังคับกฎหมายโดยจำแนกตามประเภทของบุคคล ซึ่งมีมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญ ดังนี้

(๑) กำหนดนิยามของคำว่า “อาวุธปืน” “เครื่องกระสุนปืน” และ “วัตถุระเบิด” นอกจากนี้ยังกำหนดนิยามของคำว่า “มี” โดยหมายความว่า การมีกรรมสิทธิ์หรือการมีไว้ในครอบครอง ซึ่งมีผลให้ขยายการใช้บังคับกฎหมายกับการมีอาวุธปืน เครื่องกระสุน และวัตถุระเบิด ทั้งกรณีผู้ที่มีอาวุธปืนฯ โดยถือกรรมสิทธิ์แต่มีได้อยู่ในครอบครอง หรือกรณีผู้ที่มีอาวุธปืนฯ โดยการครอบครองแต่ไม่ได้มีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของ หรือกรณีทั้งมีกรรมสิทธิ์และครอบครองอาวุธปืนฯ ไว้ก็ได้แล้วแต่กรณี (มาตรา ๔)^๑

(๒) กำหนดข้อห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซ้อม มี ใช้ หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ โดยกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนให้ระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท (มาตรา ๗^๒ และมาตรา ๗๒ วรรคหนึ่ง^๓)

นอกจากนี้ยังกำหนดข้อห้ามมิให้ผู้ใดมีเครื่องกระสุนปืนซึ่งไม่ได้ใช้กับอาวุธปืน ที่ตนได้รับอนุญาต โดยกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนให้ระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา ๘^๔ และมาตรา ๗๒ ทวิ วรรคหนึ่ง^๕)

^๑มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “อาวุธปืน” หมายความว่า รวมตลอดถึงอาวุธทุกชนิดซึ่งใช้ส่งเครื่องกระสุนปืนโดยวิธีระเบิดหรือกำลังดันของแก๊สหรืออัดลมหรือเครื่องกลไกอย่างไรก็ดี ซึ่งต้องอาศัยอำนาจของพลังงาน และส่วนหนึ่งส่วนใดของอาวุธนั้น ๆ ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่าสำคัญและได้ระบุไว้ในกฎกระทรวง

(๒) “เครื่องกระสุนปืน” หมายความว่า รวมตลอดถึงกระสุนโดด กระสุนปราย กระสุนแตก ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทู่นระเบิดและจรวด ทั้งชนิดที่มีหรือไม่มีกรดแก๊ส เชื้อเพลิง เชื้อโรค ไอพิช หมอกหรือควันหรือกระสุน ลูกกระเบิด ตอร์ปิโด ทู่นระเบิดและจรวด ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกัน หรือเครื่องหรือสิ่งสำหรับอัดหรือทำหรือใช้ประกอบเครื่องกระสุนปืน

(๓) “วัตถุระเบิด” คือ วัตถุที่สามารถส่งกำลังดันอย่างแรงต่อสิ่งห่อหุ้มโดยฉับพลันในเมื่อระเบิดขึ้น โดยมีสิ่งเหมาะสมทำให้เกิดกำลังดัน หรือโดยการสลายตัวของวัตถุระเบิดนั้นทำให้มีแรงทำลายหรือแรงประหาร กับหมายความว่า รวมตลอดถึงเชื้อประทูต่าง ๆ หรือวัตถุอื่นใดอันมีสภาพคล้ายคลึงกันซึ่งใช้หรือทำขึ้นเพื่อให้เกิดการระเบิดซึ่งรัฐมนตรีจะได้ประกาศระบุไว้ในราชกิจจานุเบกษา

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒มาตรา ๗ ห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซ้อม มี ใช้ สั่ง หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

^๓มาตรา ๗๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๗ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) กำหนดข้อห้ามมิให้ผู้ใดทำ ซ้อม มี ใช้ สั่ง นำเข้า คำ หรือจำหน่ายด้วยประกาศใด ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ซึ่งได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี โดยกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนให้ระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท (มาตรา ๓๘^๖ และมาตรา ๓๔^๗)

(๔) กำหนดให้อาวุธปืนที่ได้ออกใบอนุญาต ต้องได้รับการทำเครื่องหมายประจำอาวุธ โดยนายทะเบียนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (มาตรา ๑๐^๘ และมาตรา ๓๒^๙) ซึ่งข้อ ๓ และข้อ ๕ ของกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๔๙๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้กำหนดให้เครื่องหมายประจำอาวุธปืนให้มีลักษณะเป็นตัวย่อนามจังหวัดและเลขทะเบียนอาวุธปืน

(๕) กำหนดข้อยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายแก่อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่มีหรือใช้อยู่ในราชการทหารและตำรวจ หน่วยราชการที่มีหน้าที่ป้องกันประเทศ หรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน โดยรวมไปถึงกรณีในราชการทหาร ตำรวจ และหน่วยราชการนั้นมอบให้ประชาชนมีและใช้เพื่อช่วยเหลือราชการ นอกจากนี้ยังได้กำหนดยกเว้นให้แก่หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งมีหน้าที่ป้องกันและรักษาทรัพย์สินอันสำคัญของรัฐ และเรือเดินทะเล รถไฟและอากาศยานที่มีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนประจำ ซึ่งได้แสดงและให้พนักงานศุลกากรตรวจตามกฎหมายแล้วอีกด้วย (มาตรา ๕ (๑) และ (๒)^{๑๐})

มาตรา ๘ ห้ามมิให้ผู้ใดมีเครื่องกระสุนปืนซึ่งมีใช้สำหรับใช้กับอาวุธปืนที่ตนได้รับใบอนุญาตให้มีและใช้

มาตรา ๓๒ ทวิ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๖ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา ๒๐ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ หรือมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๘ ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ซ้อม มี ใช้ สั่ง นำเข้า คำ หรือจำหน่ายด้วยประกาศใด ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ เว้นแต่ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

มาตรา ๓๔ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๑๖ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสาม ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๔๑ หรือฝ่าฝืนมาตรา ๓๘ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

มาตรา ๑๐ อาวุธปืนที่ได้ออกใบอนุญาตให้ตามมาตราก่อน ให้นายทะเบียนทำเครื่องหมายประจำอาวุธปืนนั้นไว้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๒ อาวุธปืนที่สั่งหรือนำเข้า เมื่อได้รับมอบไปจากพนักงานศุลกากรแล้วให้ผู้รับใบอนุญาตนำไปจดทะเบียนยังนายทะเบียนท้องที่ภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่วันที่รับมอบไปจากพนักงานศุลกากร และให้นายทะเบียนทำเครื่องหมายประจำอาวุธปืนนั้นไว้ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่มาตรา ๘ ทวิ มีให้ใช้บังคับแก่

(๑) อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ของ

(ก) ราชการทหารและตำรวจที่มีหรือใช้ในราชการ

(ข) หน่วยราชการที่มีหรือใช้เพื่อป้องกันประเทศหรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

(ค) หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีและใช้ในการป้องกันและรักษาทรัพย์สินอันสำคัญของรัฐ

(ง) ราชการทหารและตำรวจตาม (ก) หรือหน่วยราชการตาม (ข) ที่มอบให้ประชาชนมีและใช้เพื่อช่วยเหลือราชการของทหารและตำรวจ หรือของหน่วยราชการ แล้วแต่กรณี

(๒) อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนประจำเรือเดินทะเล รถไฟและอากาศยานตามปกติ ซึ่งได้แสดงและให้พนักงานศุลกากรตรวจตามกฎหมายแล้ว

สำหรับส่วนราชการอื่นนอกเหนือจากที่กล่าวไว้แล้ว การมีอาวุธปืนให้เป็นไปตามชนิดและจำนวนที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม (มาตรา ๖^{๑๑})

(๖) กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนท้องที่เพื่อเป็นผู้พิจารณาการออกใบอนุญาต (มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง)

(๗) กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดประเภท ชนิด และขนาดอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ (มาตรา ๕๕^{๑๒}) และให้มีอำนาจห้ามมิให้ออกใบอนุญาตอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนเฉพาะบางชนิดในบางท้องที่ หรือทั่วราชอาณาจักรตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๕๖^{๑๓})

ตามบทบัญญัติข้างต้น จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มุ่งที่จะควบคุมอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่มีหรือใช้โดยเอกชนซึ่งอาจจำเป็นเป็นสิ่งของส่วนบุคคลหรือเป็นสิ่งของที่การมีไว้เพื่อการค้าเท่านั้น โดยเอกชนนั้นจะต้องได้รับอนุญาตจากทางราชการก่อนดำเนินการที่กฎหมายกำหนดให้ทำได้ และกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนอาวุธ สำหรับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่มีหรือใช้ในทางราชการจะได้รับการยกเว้น หรือบังคับเฉพาะชนิดและจำนวนตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

๒. กฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์

กฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์เป็นกฎหมายซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักในการควบคุมยุทธภัณฑ์ โดยหมายความถึง อาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ สารเคมี สารชีวะ สารรังสี หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามได้ โดยพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้ตราขึ้นเพื่อปรับปรุงพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๖ มีมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญ ดังนี้

^{๑๑}มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่นและออกกฎกระทรวงในเรื่องต่อไปนี้ คือ

(๑) จำกัดชนิดและจำนวนอาวุธปืนของกระทรวงทบวงกรมอื่น นอกจากของราชการทหาร และตำรวจหรือหน่วยราชการตามมาตรา ๕ วรรคสอง

(๒) วางระเบียบการทะเบียน การขอและการออกใบอนุญาต

(๓) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมซึ่งต้องไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๔) กิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง (๑) ตามมาตรา ๕ วรรคสอง และตามมาตรา ๕๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมร่วมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการตุลาการ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

กฎกระทรวงนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

^{๑๒}มาตรา ๕๕ ประเภท ชนิด และขนาดของอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่นายทะเบียนจะออกใบอนุญาตให้ได้ตามมาตรา ๗ มาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๓๘ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๑๓}มาตรา ๕๖ รัฐมนตรีมีอำนาจห้ามมิให้ออกใบอนุญาตอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนเฉพาะบางชนิดในบางท้องที่ หรือทั่วราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

(๑) กำหนดข้อยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายแก่ยุทธภัณฑ์ที่อยู่ในครอบครองของบุคคลบางประเภท เช่น ยุทธภัณฑ์ของราชการทหารหรือตำรวจ หรือยุทธภัณฑ์ของส่วนราชการองค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือสภาอากาศไทยตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา ๖^{๑๔})

(๒) กำหนดให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดว่าสิ่งใดเป็นยุทธภัณฑ์ (มาตรา ๗^{๑๕}) ซึ่งภายหลังที่กฎหมายมีผลบังคับใช้ ได้มีการออกกระทรวงกลาโหม เรื่อง กำหนดยุทธภัณฑ์ที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัติยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ที่มีเนื้อหาที่กำหนดให้อาวุธปืน เครื่องกระสุน และวัตถุระเบิด เป็นยุทธภัณฑ์ตามพระราชบัญญัตินี้

(๓) กำหนดข้อห้ามมิให้ผู้ใดสั่งเข้ามา นำเข้ามา ผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากปลัดกระทรวงกลาโหม โดยกำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนให้ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ(มาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง^{๑๖} และมาตรา ๔๒^{๑๗})

(๔) กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตผลิตและผู้รับใบอนุญาตมี ต้องจัดให้มีบัญชีรับจ่ายยุทธภัณฑ์เพื่อแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ (มาตรา ๒๔^{๑๘})

ตามบทบัญญัติข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์ มีขอบเขตการควบคุมที่กว้างกว่ากฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน อันเนื่องมาจากนิยามของคำว่า “ยุทธภัณฑ์” และกฎหมายนี้มุ่งหมายให้ยุทธภัณฑ์ที่ถูกต้องตามกฎหมายเป็นสิ่งที่อยู่ในครอบครองของส่วนราชการ สำหรับยุทธภัณฑ์ที่อยู่ในครอบครองของเอกชนต้องได้รับการอนุญาตจากปลัดกระทรวงกลาโหมเท่านั้น โดยมีได้นำระบบการขึ้นทะเบียนมาใช้บังคับแก่ยุทธภัณฑ์ ในส่วนของการกำหนดอัตราโทษทางอาญาผู้เขียนเห็นว่า

^{๑๔}มาตรา ๖ พระราชบัญญัตินี้มิใช่บังคับแก่

(๑) ยุทธภัณฑ์ของราชการทหารหรือตำรวจ

(๒) ยุทธภัณฑ์ของส่วนราชการ องค์การของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือสภาอากาศไทย ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๓) ยุทธภัณฑ์ประจำอากาศยานหรือเรือเดินทะเลตามปกติที่ได้แสดงและให้พนักงานศุลกากรตรวจตามกฎหมายแล้ว

(๔) ยุทธภัณฑ์ประจำยานพาหนะที่ใช้เพื่อการรบของต่างประเทศ ซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยทางราชการ

(๕) อาวุธซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตตามคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๓๗ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ มีไว้ในครอบครองโดยได้รับอนุญาตตามคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๓๗ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

^{๑๕}มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดว่า อาวุธ เครื่องอุปกรณ์ของอาวุธ สารเคมี สารชีววะ สารรังสี หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่อาจนำไปใช้ในการรบหรือการสงครามได้ชนิดใดเป็นยุทธภัณฑ์

^{๑๖}มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดสั่งเข้ามา นำเข้ามา ผลิต หรือมีซึ่งยุทธภัณฑ์ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากปลัดกระทรวงกลาโหม

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๗}มาตรา ๔๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๑๘}มาตรา ๒๔ ผู้รับใบอนุญาตผลิตและผู้รับใบอนุญาตมีต้องจัดให้มีบัญชีรับจ่ายยุทธภัณฑ์ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง บัญชีดังกล่าวให้เก็บรักษาไว้และพร้อมที่จะแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตลอดเวลา

การระวางโทษแก่ผู้ที่มีฤทธิ์ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาตให้สูงกว่าโทษตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืนฯ เป็นการกำหนดให้เหมาะสมแล้ว เพราะสภาพความรุนแรงของความเสียหายที่เกิดจากฤทธิ์อันตรายคาดว่าจะรุนแรงกว่าความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากอาวุธโดยทั่วไป

๓. บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญาเป็นหลักกฎหมายทั่วไปที่เป็นพื้นฐานกำหนดความรับผิดและโทษทางอาญา ซึ่งได้กำหนดนิยามคำว่า “อาวุธ” ไว้ ให้หมายความรวมถึงสิ่งซึ่งไม่เป็นอาวุธโดยสภาพ แต่ซึ่งได้ใช้หรือเจตนาจะใช้ประทุษร้ายร่างกายถึงอันตรายสาหัสอย่างอาวุธ อันจะเห็นได้ว่านิยามดังกล่าวมีความหมายที่กว้างกว่าอาวุธปืน เครื่องกระสุน หรือวัตถุระเบิด ที่มีลักษณะเป็นอาวุธโดยสภาพ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการมีหรือใช้อาวุธนั้น ประมวลกฎหมายอาญามีได้กำหนดฐานความผิดไว้โดยเฉพาะ แต่ได้นำมากำหนดไว้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของการกระทำความผิด โดยมีผลในการกำหนดลักษณะความผิดและอัตราโทษที่แตกต่างกันใน ๓ กรณี ดังต่อไปนี้

กรณีที่หนึ่ง การครอบครองอาวุธเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการกระทำที่มีเจตนาต้องห้ามบางประการ ซึ่งมีลักษณะเป็นความผิดในตัวเองตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น การสะสมกำลังพลหรืออาวุธ ตรีเตรียมการอื่นใด หรือสมคบกันเพื่อเป็นกบฏ ซึ่งเป็นความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร (มาตรา ๑๑๔^๙)

กรณีที่สอง การมีหรือใช้อาวุธประกอบกับการกระทำอื่นที่ประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติไว้ให้เป็นความผิด ซึ่งมีลักษณะเป็นเหตุเพิ่มโทษตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น การต่อสู้หรือขัดขวางเจ้าพนักงานในการปฏิบัติการตามหน้าที่โดยมีหรือใช้อาวุธ (มาตรา ๑๓๘^{๑๐} ประกอบกับมาตรา ๑๔๐ วรรคหนึ่ง^{๑๑})

กรณีที่สาม การที่ผู้ครอบครองอาวุธมีพฤติกรรมที่ขัดต่อความสงบสุขของประชาชนซึ่งมีความผิดลหุโทษตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ ความผิดในการพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะโดยเปิดเผยหรือไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา ๓๗๑^{๑๒}) และความผิดในการชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้ (มาตรา ๓๗๙^{๑๓})

^๙มาตรา ๑๑๔ ผู้ใดสะสมกำลังพลหรืออาวุธ ตรีเตรียมการอื่นใด หรือสมคบกันเพื่อเป็นกบฏหรือกระทำความผิดใด ๆ อันเป็นส่วนของแผนการเพื่อเป็นกบฏ หรือยุยงราษฎรให้เป็นกบฏ หรือรู้ว่าผู้มีผู้จะเป็นกบฏแล้วกระทำการใดอันเป็นการช่วยปกปิดไว้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบห้าปี

^{๑๐}มาตรา ๑๓๘ ผู้ใดต่อสู้ หรือขัดขวางเจ้าพนักงานหรือผู้ซึ่งต้องช่วยเจ้าพนักงานตามกฎหมายในการปฏิบัติการตามหน้าที่ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการต่อสู้หรือขัดขวางนั้น ได้กระทำโดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

^{๑๑}มาตรา ๑๔๐ ถ้าความผิดตามมาตรา ๑๓๘ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๓๙ ได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สามคนขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๒}มาตรา ๓๗๑ ผู้ใดพาอาวุธไปในเมือง หมู่บ้านหรือทางสาธารณะโดยเปิดเผยหรือโดยไม่มีเหตุสมควร หรือพาไปในชุมนุมชนที่ได้จัดให้มีขึ้นเพื่อนมัสการ การรื่นเริงหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาทและให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบอาวุธนั้น

^{๑๓}มาตรา ๓๗๙ ผู้ใดชักหรือแสดงอาวุธในการวิวาทต่อสู้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบวัน หรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีของการมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดนั้น ประมวลกฎหมายอาญา ได้กำหนดให้เป็นเหตุเพิ่มโทษตามกรณีที่สอง โดยนำลักษณะการกระทำดังกล่าวมากำหนดไว้ใน ๓ ฐานความผิด ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับเพศ (มาตรา ๒๗๖ วรรคสาม^{๒๔} และมาตรา ๒๗๗ วรรคสี่^{๒๕}) ความผิดฐานลักทรัพย์และวิงราวทรัพย์ (มาตรา ๓๓๖ ทวิ^{๒๖}) และความผิดฐานกรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์และปล้นทรัพย์ (มาตรา ๓๔๐ ตริ^{๒๗})

เมื่อพิจารณาการกำหนดฐานความผิดทั้งสามข้างต้นกรณีจะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายอาญามีได้มีความมุ่งหมายที่จะกำหนดให้การมีหรือใช้อาวุธปืน เครื่องกระสุน หรือ วัตถุระเบิด มีลักษณะเป็นฐานความผิดเฉพาะ แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญา ได้กำหนดหลักการรับโทษทางอาญาไว้บัญญัติว่า บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย (มาตรา ๒ วรรคหนึ่ง^{๒๘}) ซึ่งโทษอาญาทั้ง ๕ ประเภท ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน

แม้ว่ากฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์ จะกำหนดเฉพาะโทษจำคุกและโทษปรับ

^{๒๔}มาตรา ๒๗๖ ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยผู้นั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้นั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดพันบาทถึงสี่หมื่นบาท

ฯลฯ

ฯลฯ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๕}มาตรา ๒๗๗ ผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามได้กระทำโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกันและเด็กนั้นไม่ยินยอม หรือได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ฯลฯ

ฯลฯ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสามได้กระทำโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกันและเด็กนั้นไม่ยินยอม หรือได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๖}มาตรา ๓๓๖ ทวิ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓๔ มาตรา ๓๓๕ มาตรา ๓๓๕ ทวิ หรือมาตรา ๓๓๖ โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธเพื่อสะกดแก่การกระทำผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง

^{๒๗}มาตรา ๓๔๐ ตริ ผู้ใดกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓๙ มาตรา ๓๓๙ ทวิ มาตรา ๓๔๐ หรือมาตรา ๓๔๐ ทวิ โดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธเพื่อกระทำความผิด หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กึ่งหนึ่ง

^{๒๘}มาตรา ๒ บุคคลจักต้องรับโทษในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องเป็นโทษที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ฯลฯ

ฯลฯ

สำหรับผู้ฝ่าฝืนไว้ก็ตาม แต่มาตรา ๓๒^{๒๙} แห่งประมวลกฎหมายอาญาก็ได้วางหลักการกำหนดโทษ ทรัพย์สินไว้ว่า ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ ดังนั้น ในกรณีผู้มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่ขัดต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับข้างต้น ผู้ใช้อำนาจตามกฎหมายก็ย่อมจะนำการริบทรัพย์สินมาใช้เป็นมาตรการลงโทษเพื่อควบคุมพฤติกรรม ที่ขัดต่อกฎหมายดังกล่าวได้เช่นกัน ทั้งนี้ การกำหนดขั้นตอนในการริบทรัพย์สินสมควร มีความสอดคล้องกับการดำเนินการที่ประมวลกฎหมายอาญากำหนดไว้อีกด้วย

๔. อาวุธสงครามในมุมมองของกฎหมาย

การใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อความหมายในกฎหมายเป็นเรื่องที่สำคัญ โดยเฉพาะในกรณี ที่กฎหมายมีบทกำหนดโทษหรือมีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ในทางอาญา การกำหนดถ้อยคำ จำเป็นต้องให้ได้ความชัดเจนเป็นที่เข้าใจได้ถึงสิ่งที่กฎหมายดังกล่าวมีเจตนารมณ์ในการควบคุมดูแล โดยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่ผิดกฎหมาย ซึ่งรัฐมีความประสงค์จะควบคุมนั้น มิได้จำกัดสถานะเพียงแค่การเป็นอาวุธส่วนบุคคลเท่านั้น แต่รวมถึงอาวุธสงครามซึ่งเป็นที่เข้าใจ อย่างสามัญได้ว่าเป็นอาวุธที่ใช้ในการสงครามหรือในราชการทหารอีกด้วย ซึ่งหากพิจารณา ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์จะเห็นได้ว่าอาวุธสงครามเป็นถ้อยคำที่มีความหมาย แคบกว่าคำว่า “ยุทธภัณฑ์” ดังนั้น จึงไม่อาจนำความในนิยามของคำว่า “ยุทธภัณฑ์” มาใช้การ พิจารณายกร่างกฎหมายหรือร่างประกาศที่มีมุ่งหมายจะควบคุมเฉพาะอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือ วัตถุระเบิดเท่านั้น แต่อย่างไรก็ดี เพื่อให้ความเข้าใจในเนื้อหาของกฎหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้เขียนเห็นว่า ผู้ยกร่างกฎหมายหรือร่างประกาศนั้นสมควรพิจารณาถ้อยคำที่มีความหมายหรือเคยมี การใช้อุปกรณ์กฎหมายอื่น ที่สามารถสื่อความหมายของอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่เป็น อาวุธสงครามได้อย่างชัดเจน

ในเรื่องนี้ ผู้เขียนได้ตรวจสอบและพบว่า เคยมีการออกคำสั่งของคณะปฏิรูปการ ปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑๒ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ โดยกำหนดให้ผู้ที่มียาอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด สำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม และนำมาส่งมอบแก่ทาง ราชการ ไม่ต้องรับโทษตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน ซึ่งหากดูจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ ในปัจจุบัน ได้มีการแบ่ง ประเภทของอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง อาวุธปืนและ เครื่องกระสุนปืนส่วนบุคคล ซึ่งผู้ทำ ซ้อม มี ไซ้ หรือนำเข้า ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนนั้นต้อง ได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่เสียก่อน (มาตรา ๗^{๓๐}) และประเภทที่สอง อาวุธปืนและ เครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า ซึ่งผู้ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สิ่ง นำเข้า มี หรือ จำหน่ายซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนดังกล่าว ต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ โดยการอนุมัติจากรัฐมนตรีเสียก่อน (มาตรา ๒๔^{๓๑} และมาตรา ๒๕^{๓๒}) สำหรับวัตถุระเบิดนั้น พระราชบัญญัติดังกล่าวมิได้กำหนดแยกประเภทไว้แต่อย่างใด

^{๒๙}มาตรา ๓๒ ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิด ให้ริบเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

^{๓๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒

^{๓๑}มาตรา ๒๔ ห้ามมิให้ผู้ใด ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สิ่ง นำเข้า มี หรือจำหน่าย ซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่

ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ความว่า “อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด สำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม” นั้น มีความหมายถึงอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ประเภทใด ซึ่งเมื่อได้ตรวจสอบการตรากฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ที่ผ่านมา พบว่า ในคราวแรกที่มีการตราพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ขึ้นบังคับใช้ มาตรา ๕๕^{๓๓} ของพระราชบัญญัติในขณะนั้น ได้กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สั่ง นำเข้า มี คำ หรือจำหน่ายด้วยประการใดๆ ซึ่งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือ วัตถุระเบิด สำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม โดยกำหนดโทษไว้ตามมาตรา ๗๘ ให้ผู้ฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ต่อมามีการตราพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๑ ได้มีการแก้ไขอำนาจของรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๖^{๓๔} ให้มีอำนาจในการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดสำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม โดยปรากฏเหตุผลในการแก้ไขว่า เนื่องจากในขณะนั้นยังไม่มีกฎหมายกำหนดไว้โดยชัดเจนว่าอย่างไรเรียกว่า อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดสำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ให้มีความหมายชัดเจน กับให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดว่าสิ่งใดเป็นอาวุธที่ใช้ในการสงคราม ซึ่งถือได้ว่าเป็นอาวุธร้ายแรงอันประชาชนไม่ควรจะมีไว้ในครอบครอง แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาดังกล่าว ไม่ปรากฏว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายได้ใช้อำนาจในการกำหนดลักษณะของอาวุธดังกล่าวไว้ แต่อย่างไร

^{๓๒}มาตรา ๒๕ โใบอนุญาตให้ทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ มี หรือจำหน่ายอาวุธปืน หรือเครื่องกระสุนปืนสำหรับการค้า นั้น เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้วจึงให้นายทะเบียนท้องที่ออกให้

^{๓๓}มาตรา ๕๕ เดิม บัญญัติว่า

ห้ามมิให้บุคคลใดทำ ประกอบ ซ่อมแซม เปลี่ยนลักษณะ สั่งนำเข้า มี คำ หรือจำหน่าย ด้วยประการใด ๆ ซึ่งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดสำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม

^{๓๔}มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๑ บัญญัติว่า

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้ง นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่นและออกกฎกระทรวงในเรื่องต่อไปนี้ คือ

๑. จำกัดชนิดและจำนวนอาวุธปืนของกระทรวง ทบวง กรมอื่นนอกจากของราชการทหารและตำรวจ
๒. วางระเบียบการทะเบียน การขอและการออกใบอนุญาต
๓. กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมซึ่งต้องไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้
๔. กำหนดอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดสำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม
๕. กิจการอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับการศาลากร ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตาม พระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ในการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์การกำหนด ประเภทของอาวุธร้ายแรงดังกล่าว โดยเพิ่มความในมาตรา ๕^{๓๕} วรรคหนึ่ง ให้ยกเว้นการใช้บังคับ กฎหมายแก่อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่มีหรือใช้อยู่ในหน่วยราชการที่มีหน้าที่ ป้องกันประเทศหรือรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจซึ่งมีหน้าที่ ป้องกันและรักษาทรัพย์สินอันสำคัญของรัฐ และราชการทหาร ตำรวจ หรือหน่วยราชการซึ่งมอบให้ ประชาชนมีและใช้เพื่อช่วยเหลือราชการ และเพิ่มความเป็นวรรคสองเพื่อกำหนดให้ชนิด ขนาด จำนวน ตลอดจนการดำเนินการอื่น ๆ กับอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่มีหรือใช้ โดยหน่วยงานหรือบุคคลดังกล่าวเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นอกจากนี้ ยังได้แก้ไขความ ในมาตรา ๖^{๓๖} โดยยกเลิกอำนาจของรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดอาวุธปืน

^{๓๕}มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติว่า

พระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่มาตรา ๘ ทวิ มิให้ใช้บังคับแก่

(๑) อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนของ

(ก) ราชการทหารและตำรวจที่มีหรือใช้ในราชการ

(ข) หน่วยราชการที่มีหรือใช้เพื่อป้องกันประเทศหรือรักษาความสงบเรียบร้อยของ

ประชาชน

(ค) หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจที่มีและใช้ในการป้องกันและรักษาทรัพย์สินอันสำคัญของรัฐ

(ง) ราชการทหารและตำรวจตาม (ก) หรือหน่วยราชการตาม (ข) ที่มอบให้ประชาชนมี

และใช้เพื่อช่วยเหลือราชการของทหารและตำรวจ หรือของหน่วยราชการ แล้วแต่กรณี

(๒) อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนประจำเรือเดินทะเล รถไฟและอากาศยานตามปกติ ซึ่งได้ แสดงและให้พนักงานศุลกากรตรวจตามกฎหมายแล้ว

(๓) ดอกไม้เพลิงสัญญาณประจำเรือเดินทะเล อากาศยาน และสนามบินตามปกติ

หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามวรรคหนึ่ง (๑) (ข) หรือ (ค) รวมทั้งชนิด ขนาด และ การกำหนดจำนวน ตลอดจนการมีและใช้ การเก็บรักษา การพาดิตตัว การซ่อมแซมหรือเปลี่ยนแปลง และ การอย่างอื่นที่จำเป็นเพื่อการรักษาความปลอดภัยอันเกี่ยวกับ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ที่ให้หน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจดังกล่าวมีและใช้หรือมอบให้ประชาชนมีและใช้ เพื่อช่วยเหลือราชการนั้นให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{๓๖}มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และ สิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติว่า

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้ง นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่อื่นและออกกฎกระทรวงในเรื่องต่อไปนี้ คือ

(๑) จำกัดชนิดและจำนวนอาวุธปืนของกระทรวงทบวงกรมอื่นนอกจากของราชการทหาร และตำรวจหรือหน่วยราชการตามมาตรา ๕ วรรคสอง

(๒) วางระเบียบการทะเบียน การขอและการออกใบอนุญาต

(๓) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมซึ่งต้องไม่เกินอัตราในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

(๔) กิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(โปรดดูหน้าถัดไป)

เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดสำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม และกำหนดรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้อำนาจร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในการออกกฎหมายกระทรวงตามมาตรา ๕ วรรคสอง ทั้งนี้ ปรากฏเหตุผลในการแก้ไขว่า โดยที่การกำหนดหลักการให้กำหนดประเภทของอาวุธว่าอาวุธใดเป็นของสำหรับใช้เฉพาะในการสงครามนั้นไม่สะดวกแก่ทางปฏิบัติ เพราะอาวุธต่าง ๆ มีมากมายหลายประเภทเกินกว่าที่จะกำหนดให้ครบถ้วนได้ สมควรเปลี่ยนแปลงหลักการใหม่โดยให้กำหนดแต่เฉพาะอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน และวัตถุระเบิดที่เอกชนอาจมีได้ แทนการกำหนดอาวุธให้เป็นอาวุธที่ใช้เฉพาะในราชการสงคราม และโดยที่กิจการอันเกี่ยวกับอาวุธที่เอกชนไม่อาจมีหรือกระทำได้ ตลอดจนการให้กระทรวงทบวงกรมและรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ มีและใช้อาวุธได้นั้น เป็นกรณีที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศ ดังนั้น สมควรให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เข้ามามีส่วนในการควบคุมกิจการดังกล่าวโดยเป็นรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนี้ด้วย

จากข้อมูลข้างต้น ผู้เขียนเห็นว่า การใช้คำว่า “อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด สำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม” ในคำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑๒ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ มีความสอดคล้องกับบทบัญญัติมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๑ แต่เนื่องจากบทบัญญัติเดิมของกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืนนั้น ได้มีการยกเลิกและมีได้มีผลเป็นกฎหมายอีกต่อไป ดังนั้น ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายจึงควรระมัดระวังการใช้ถ้อยคำดังกล่าว ในกรณีที่ไม่มีการกำหนดนิยามขึ้นไว้โดยเฉพาะ เพื่อป้องกันปัญหาในการตีความข้อความข้อกฎหมายที่อาจเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต

๕. การยกเว้นโทษหรือการยกเว้นความผิด

โดยปกติของการออกกฎหมายของรัฐเพื่อควบคุมพฤติกรรมกระทำผิดของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมที่เป็นความผิดในตัวเอง (mala in se) หรือที่เป็นความผิดจากกฎหมาย (mala prohibita) ที่รัฐตราขึ้นเนื่องจากมีความมุ่งหมายเฉพาะก็ตาม รัฐมักจะกำหนดโทษทางอาญาเพื่อลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย แต่หากการกำหนดลักษณะความผิดมีความเคร่งครัดหรือการกำหนดโทษนั้นมีความรุนแรง เช่น ความผิดต่อรัฐที่ไม่อาจยอมความได้ หรือโทษประหารชีวิต ก็อาจส่งผลในทางตรงข้ามให้ผู้กระทำความผิดพยายามปกปิดการกระทำของตนมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดภาระที่ยากลำบากยิ่งขึ้นต่อรัฐ ในการติดตามสืบเสาะพยานหลักฐานเพื่อนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๓๖)

ในส่วนที่เกี่ยวกับการออกกฎหมายกระทรวงตามวรรคหนึ่ง (๑) ตามมาตรา ๕ วรรคสอง และตามมาตรา ๕๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมร่วมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎหมายร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยด้วย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการศุลกากร ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎหมายเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

กฎหมายร่างนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ในการออกกฎหมายเพื่อให้ผู้ครอบครองนำส่งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือ วัตถุระเบิดที่ผิดกฎหมายให้มาอยู่ในความครอบครองของรัฐ จึงมักมีการเสนอผลประโยชน์ บางประการ เพื่อจูงใจให้ผู้ครอบครองนั้นสมัครใจปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งผู้เขียนพบว่ามาตรการ ทางกฎหมายที่ถูกนำมาใช้บ่อยครั้ง คือ การกำหนดช้อยกเว้นโทษทางอาญา ซึ่งมีผลให้ยังเป็นผู้กระทำความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษทางอาญา หรือการกำหนดช้อยกเว้นความรับผิดทางอาญา ซึ่งมีผลให้ผู้เคยกระทำความผิดนั้นไม่เป็นผู้กระทำความผิดทางอาญาอีกต่อไป ทั้งนี้ โดยอาศัยหลักกฎหมาย ตามมาตรา ๒ วรรคสอง^{๓๓๗} และมาตรา ๓ วรรคหนึ่ง^{๓๓๘} แห่งประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดว่า ถ้าตามบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง การกระทำเช่นนั้นไม่เป็นความผิดต่อไป ให้ผู้ที่ได้ กระทำการนั้นพ้นจากการเป็นผู้กระทำความผิด และถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่าง กับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว ตามลำดับ

ในการตรวจสอบของผู้เขียนพบว่า โดยส่วนใหญ่รัฐจะเลือกใช้มาตรการยกเว้นโทษ ทางอาญามาใช้ในการออกกฎหมายเพื่อให้ผู้ครอบครองนำส่งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือ วัตถุระเบิดที่ผิดกฎหมายแก่รัฐ เช่น การตรากฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๕๔๐ โดยอาจมีเหตุผล เฉพาะกรณีประกอบอยู่ด้วย อาทิ เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมอัตราโทษตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

สำหรับการใช้มาตรการยกเว้นความรับผิดทางอาญานั้น พบว่ามีการกำหนด ในกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติยกเว้นความผิดทางอาญาให้แก่ผู้นำอาวุธปืน เครื่องกระสุน ปืน หรือวัตถุระเบิด ที่กฎหมายห้ามออกใบอนุญาต มามอบให้แก่ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติยกเว้นความผิดทางอาญาให้แก่ผู้นำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือที่กฎหมายห้ามออกใบอนุญาต มามอบให้แก่ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งผู้เขียนมีข้อสังเกตว่า พระราชบัญญัติที่ตราขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ โดยมีการกำหนดยกเว้นความผิด ทางอาญาตามกฎหมายที่ครบถ้วนทั้งตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์

ในกรณีการออกกฎหมายดังกล่าวในรูปแบบประกาศหรือคำสั่ง ของคณะปฏิวัติหรือ คณะรัฐประหารนั้น ผู้ร่างประกาศหรือคำสั่งได้เลือกใช้มาตรการยกเว้นโทษทางอาญาแก่ผู้นำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่กฎหมายห้ามออกใบอนุญาต มามอบให้แก่ทางราชการ เช่น คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑๒ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙ และประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๖๒/๒๕๕๗ เรื่อง ให้ผู้ที่มีอาวุธปืน เครื่องกระสุน ปืน หรือวัตถุระเบิด โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือที่มีกฎหมายห้ามออกใบอนุญาต นำส่งมอบ ลงวันที่ ๒๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

^{๓๓๗} โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๘

^{๓๓๘} มาตรา ๓ ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลัง การกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่เกิดถึงที่สุดแล้ว ดังต่อไปนี้

นอกจากการกำหนดประโยชน์ทางการดำเนินการดำเนินคดีอาญาแก่ผู้ส่งมอบอาวุธที่ผิดกฎหมายให้แก่ทางราชการตามที่ได้กล่าวข้างต้น ยังพบว่าในบางครั้งยังมีการกำหนดให้รัฐต้องชดใช้ราคาค่าอาวุธนั้นแก่ผู้ส่งมอบอีกด้วย เช่นที่พบในพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งมีลักษณะพิเศษโดยเนื้อหาของพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้เป็นการแก้ไขบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ที่บังคับใช้อยู่ในขณะนั้นแต่อย่างใด แต่เป็นการกำหนดยกเว้นโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานมีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด โดยไม่ได้รับใบอนุญาตเป็นการเฉพาะ ซึ่งในมาตรา ๕ วรรคสอง^{๓๙} ของพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้รัฐมนตรีกำหนดราคาค่าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดสำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงคราม เพื่อชดใช้แก่ผู้นำมาส่งมอบในราคาที่สมควร ภายในเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันส่งมอบ แต่อย่างไรก็ตาม ในมาตรา ๓ วรรคสี่^{๔๐} แห่งพระราชบัญญัติยกเว้นความผิดทางอาญาให้แก่ผู้นำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือที่กฎหมายห้ามออกใบอนุญาตมามอบให้แก่ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๖ กลับกำหนดให้อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่มีผู้นำมาส่งมอบนั้น ทางราชการไม่ต้องชดใช้ราคาและให้ตกเป็นของแผ่นดิน

๖. กฎหมายพิเศษที่ใช้แก้ไขปัญหานี้ในช่วงเวลาที่ผ่านมา

นอกจากการตราพระราชบัญญัติซึ่งกำหนดให้บุคคลที่มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด โดยขัดต่อกฎหมาย นำมาส่งมอบแก่ทางราชการ ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ในช่วงเวลาที่อำนาจการปกครองประเทศอยู่ในการควบคุมของคณะบุคคลโดยเฉพาะ เช่น คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๑๙ หรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ในระหว่างที่ยังไม่มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราวหรือธรรมนูญการปกครอง

^{๓๙}มาตรา ๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติว่า

ผู้ใดมีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนหรือวัตถุระเบิดสำหรับใช้เฉพาะแต่ในการสงครามตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ถ้าได้นำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนหรือวัตถุระเบิดดังกล่าวมามอบให้นายทะเบียนท้องที่ภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

เพื่อการนี้ ให้รัฐมนตรีกำหนดราคาค่าอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนหรือวัตถุระเบิดที่นำมาส่งมอบและชดใช้ให้ในราคาที่สมควร ภายในเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันส่งมอบ

^{๔๐}มาตรา ๓ ผู้ใดมีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือที่กฎหมายห้ามออกใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ถ้าได้นำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดดังกล่าวมามอบให้แก่ นายทะเบียนท้องที่ภายในกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ผู้นั้นได้รับยกเว้นจากความผิดทาง อาญาตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์

การส่งมอบและการรับมอบอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในประกาศกระทรวง

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์ ที่ถูกจับกุมหรือตกเป็นผู้ต้องหาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและอยู่ในระหว่างการสอบสวน หรือระหว่างคดียังไม่ถึงที่สุด

อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่นำมาส่งมอบตามวรรคหนึ่ง ทางราชการไม่จำเป็นต้องชดใช้ราคาและให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ราชอาณาจักร การออกกฎหมายขึ้นใช้บังคับในการบริหารราชการแผ่นดินโดยมากจะอยู่ในรูปแบบของประกาศหรือคำสั่งของคณะบุคคลนั้นๆ ซึ่งที่ผ่านมาได้เคยมีการออกกฎหมายรูปแบบพิเศษนี้เพื่อการควบคุมและปราบปรามการมีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่ขัดต่อกฎหมายจำนวน ๔ ฉบับ ได้แก่

(๑) คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน ฉบับที่ ๑๒ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

(๒) คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๓๗/๒๕๕๗ เรื่อง ให้ผู้มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่ใช้เฉพาะแต่การสงครามนำส่งมอบ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๓) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๕๙/๒๕๕๗ เรื่อง ขยายระยะเวลาการนำส่งมอบอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่สำหรับใช้เฉพาะแต่การสงคราม ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

(๔) ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๖๒/๒๕๕๗ เรื่อง ให้ผู้ที่มีอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด โดยไม่ได้รับอนุญาตหรือที่มีกฎหมายห้ามออกใบอนุญาตนำส่งมอบ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๗

ในขั้นแรกของการพิจารณาออกประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวนี้ ผู้เขียนเห็นว่าผู้ร่างประกาศหรือคำสั่งสมควรคำนึงถึงกลไกทางที่มีอยู่ทั้งด้านการบริหารราชการแผ่นดินและทางด้านกฎหมาย เช่น หน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งจะเป็นผู้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งบังคับใช้อยู่ในขณะนั้น เนื่องจากการออกประกาศหรือคำสั่งนั้นเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการในระยะเวลาดำเนินการ การพึ่งพากลไกของรัฐที่มีโดยกำหนดบทบัญญัติให้มีความสอดคล้องกัน จะช่วยลดความยุ่งยากในการตรวจพิจารณาร่างประกาศหรือร่างคำสั่งนั้นลงได้อย่างมาก โดยในกรณีของการให้ส่งมอบอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด นั้นโดยมากจะมุ่งหมายไปยังอาวุธปืนฯ ที่อยู่ในความครอบครองของประชาชน ทั้งที่มีลักษณะเป็นอาวุธที่เอกชนอาจมีได้ และอาวุธสงครามที่เอกชนไม่อาจมีได้ ซึ่งกฎหมายที่มีเนื้อหาที่กำหนดในเรื่องนี้ไว้โดยเฉพาะมีจำนวน ๒ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. ๒๔๙๐ และพระราชบัญญัติควบคุมยุทธภัณฑ์ พ.ศ. ๒๕๓๐ โดยการกำหนดประเภทของอาวุธปืนฯ ที่ปรากฏตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการให้ส่งมอบอาวุธปืนฯ ที่ผ่านมาจะเป็นการกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ซึ่งในปัจจุบันกำหนดจำแนกออกเป็นอาวุธปืนฯ ที่ไม่ได้รับอนุญาต และอาวุธปืนฯ ที่กฎหมายห้ามออกใบอนุญาต จึงสมควรนำหลักการจำแนกดังกล่าวมากำหนดเป็นบทบัญญัติในร่างประกาศหรือคำสั่ง นอกจากนี้ การกำหนดข้อยกเว้นโทษทางอาญาหรือข้อยกเว้นความรับผิดชอบทางอาญาก็ตาม สมควรอ้างอิงถึงโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับดังกล่าวให้ครบถ้วน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าถ้อยคำและการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่ใช้ในพระราชบัญญัติข้อยกเว้นความผิดทางอาญาให้แก่ผู้นำอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิด ที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือที่กฎหมายห้ามออกใบอนุญาต มามอบให้แก่ทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๖ มีความถูกต้องครบถ้วนในเรื่องนี้ และสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการออกกฎหมายในลักษณะดังกล่าวต่อไปได้

ในการออกประกาศหรือคำสั่งให้ส่งมอบอาวุธปืนฯ มีข้อควรระวังในเรื่องการกำหนดเขตอำนาจศาล เนื่องด้วยที่ผ่านมาการเข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศมักกระทำโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารซึ่งใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๕๔๗ ซึ่งให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารในการประกาศให้คดีที่อยู่ในพื้นที่ประกาศใช้กฏอัยการศึกเป็นเขตอำนาจศาลทหารหรือศาลพลเรือนได้ ผู้ยกร่างประกาศหรือคำสั่งจึงต้องตรวจสอบเรื่องดังกล่าวให้มีความชัดเจนเพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสม และป้องกันข้อขัดข้องที่อาจเกิดขึ้น โดยเฉพาะในกรณีที่ประกาศหรือคำสั่งนั้นกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนไว้ ซึ่งจะมีผลให้ผู้นั้นมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมยุทธภัณฑ์ และความผิดฐานฝ่าฝืนการปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งดังกล่าว โดยกรณีปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ เช่น ปัญหาเรื่องอำนาจพิจารณาคดีที่เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน ที่เกิดขึ้นก่อนจะมีการออกประกาศหรือคำสั่งให้ส่งมอบอาวุธปืนฯ

สำหรับการกำหนดอัตราโทษทางอาญาในความผิดฐานฝ่าฝืนประกาศหรือคำสั่งให้ส่งมอบอาวุธปืนฯ นั้น เนื่องจากประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวมีความมุ่งหมายให้เกิดผลทั้งด้านการจูงใจให้ประชาชนที่มีอาวุธปืนฯ โดยผิดกฎหมายปฏิบัติตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ และผลทางด้านจิตวิทยาเพื่อข่มขู่ให้ผู้ที่มิมีอาวุธปืนฯ โดยผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอาวุธสงครามซึ่งเป็นอาวุธที่ไม่อาจออกใบอนุญาตให้ได้ นำอาวุธนั้นออกมาทิ้งเพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ ดังนั้น การกำหนดอัตราโทษจึงสมควรพิจารณาให้มีความเหมาะสมโดยไม่เกินกว่าอัตราโทษจำคุกหรือโทษปรับที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติทั้งสองฉบับข้างต้น โดยอาจพิจารณานำโทษริบทรัพย์สืบตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้ประกอบไว้ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งดังกล่าว

๗. บทสรุป

จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้นำเสนอไว้ในข้างต้น จะเห็นได้ว่า การออกประกาศหรือคำสั่งให้ส่งมอบอาวุธเถื่อน หรือที่อาจเรียกอย่างเป็นทางการว่า อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือที่กฎหมายห้ามออกใบอนุญาตนั้น เป็นเรื่องที่ยูกร่างประกาศหรือคำสั่งดังกล่าวต้องใช้ความรู้ทางด้านสังคมและทางด้านกฎหมายเพื่อสร้างมาตรการทางกฎหมายที่มีความเหมาะสม โดยไม่ก่อให้เกิดปัญหาหรือข้อขัดแย้งใหม่ขึ้น ซึ่งข้อจำกัดของเวลาภายใต้ภาวะที่จำเป็นต้องมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเร่งด่วน ในฐานะนักกฎหมายจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาถึงความเป็นมาและมูลเหตุของการออกกฎหมายในรูปแบบต่างๆ รวมถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่องและหลักกฎหมายทั่วไปที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ยกร่างกฎหมายมีประสิทธิภาพและมีข้อผิดพลาดอย่างน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความนี้จะสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งไว้แล้วนั้น